

Mülteci
Hakları

Merkezi

Refugee
Rights

Turkey

Türkiye’de Uluslararası Koruma Arayan Kişiler
için
İŞGÜCÜ PİYASASINA ERİŞİM

SORULAR & YANITLAR

MÜLTECİLER İÇİN ÜCRETSİZ HUKUKİ DESTEK

**Şubat 2016
Güncellemesi**

Türkiye’de uluslararası korumaya başvurum. Yasal olarak çalışabilir miyim?

Türkiye’de uluslararası koruma başvurusunda bulunan kişilerin yasal olarak çalışabilmeleri için çalışma izni almaları gerekmektedir. 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu uyarınca üç tip uluslararası koruma statüsü tanımlanmaktadır ve bu statüler Göç İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından verilmektedir. Bahsedilen statüler sırasıyla mülteci, şartlı mülteci ve ikincil koruma statüsüdür. Söz konusu statülere ilişkin ayrıntılı bilgileri “Türkiye’deki Uluslararası Koruma Prosedürü: Haklar ve Yükümlülükler” başlıklı broşürümüzde bulabilirsiniz.

6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu hükümlerine göre uluslararası koruma başvurusu sahipleri uluslararası koruma başvurusu tarihinden altı ay sonra çalışma izni almak için başvurabilmektedirler.

Genel bir kural olarak, çalışma izni başvurularının işveren tarafından yapılması gerekmektedir. Başvuruları alma, değerlendirme ve sonuca bağlama yetkili kurum Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından gerçekleştirilir.

Şartlı mülteci statüsüne sahibim. Çalışma izni alabilir miyim?

6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu’na göre şartlı mülteciler de tıpkı uluslararası koruma başvurusu sahipleri gibi, başvuru tarihinden itibaren altı ay sonra çalışma izni alabilmek için başvurabilirler.

Göç İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından yapılacak uluslararası koruma başvurunuza ilişkin değerlendirme 6 aydan önce bir sürede tamamlandığı takdirde, çalışma izni başvurusunda bulunabilmek için yasada öngörülen 6 aylık bekleme süresinin dolmasını beklemeniz gerekecektir.

Mülteci veya ikincil koruma statüsüne sahip olduğum takdirde çalışma izni almak için başvuruda bulunmam gerekir mi?

Mevzuat hükümleri uyarınca mülteci veya ikincil koruma statüsü verilen kişiler, statü alınmasından itibaren bağımlı ya da bağımsız olarak çalışabilirler. Mülteci statüsü verilene 99 ile başlayan yabancı kimlik numarasını içeren 3 yıl süreli bir kimlik belgesi verilecektir. İkincil koruma statüsü verilene ise yine 99 ile başlayan yabancı kimlik numarasını içeren 1 yıl süreli kimlik belgesi düzenlenecektir. Bu kimlik belgeleri hiçbir harca tabi olmayıp ikamet izni yerine geçmekte ve gerektiğinde yenilenebilmektedir.

Göç İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından mülteci veya ikincil koruma statüsü sahiplerine verilen bu kimlik belgeleri 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu uyarınca çalışma izni yerine de geçecek ve bu durum kimlik belgelerinde belirtilecektir. Dolayısıyla mülteci veya ikincil koruma statüsü aldıysanız, kimlik belgelerinizi edinmenizin ardından ayrıca bir çalışma izni başvurusunda bulunmanıza gerek yoktur.

Bağımlı çalışma ya da bağımsız çalışma izni ne demektir?

Yabancıların Türkiye'deki çalışma izinlerine dair temel düzenlemeler 4817 sayılı Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkındaki Kanun'da ve bu kanunun Uygulama Yönetmeliği'nde yer almaktadır. Söz konusu kanuna göre belirli bir işyeri veya işletmede çalışmak üzere alınabilen çalışma iznine "bağımlı çalışma izni" adı verilmektedir. Bağımsız çalışma izni ise adından anlaşılacağı üzere belli bir işyeri veya işletmeye bağlı olmaksızın serbest bir şekilde ve yasal olarak mesleğin icra edilebilmesine olanak veren izin türüdür.

Ancak bu noktada önemle belirtilmesi gereken husus uluslararası koruma başvurusunda bulunan kişiler ile şartlı mülteci statüsü verilenlerin ve vatansız kişilerin istisnai bir sürece tabi olduklarıdır. Bir diğer ifadeyle, bu kişilere 4817 sayılı Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkındaki Kanun'da öngörülen sürelerle tâbi olmaksızın çalışma izni verilebileceği kanunda açıkça belirtilmiştir.

Çalışma izni başvurularında kısıtlamalar var mı?

Türkiye’de yürürlükte bulunan mevzuat uyarınca yabancıların bazı meslek ve görevleri icra etmeleri mümkün değildir. Bu itibarla Türkiye’deki yabancılar dış hekimliği, hastabakıcılık, ebelik, eczacılık, veterinerlik, özel hastanelerde sorumlu müdürlük, avukatlık, noterlik, özel ya da kamu kuruluşlarında güvenlik görevlisi, kara suları dâhilinde dalgıçlık, kaptanlık, kılavuzluk ve sair meslekler ve gümrük müşavirliği gibi iş ve meslekleri yürütememektedir.

Çalışma izni başvurusunda ek yükümlülükler öngörülüyor mu?

Sağlık meslek mensupları ile eğitim meslek mensuplarının çalışma izni başvurularına ilişkin olarak başvuru yapılmadan önce ön izin alma şartı getirilmiştir. Sağlık meslek mensupları ön izin başvurularının İl Sağlık Müdürlüklerine, eğitim meslek mensuplarının ön izin başvurularının ise çalışılacak kurumun niteliğine göre Milli Eğitim Bakanlığı’na ya da Yükseköğretim Kurulu’na yapılması gerekmektedir.

Çalışma izni başvuruları nasıl değerlendirilir?

Yabancıların Türkiye’deki çalışma izinlerine dair temel düzenlemeler 4817 sayılı Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkındaki Kanun’da ve bu kanunun Uygulama Yönetmeliği’nde yer almaktadır. Yukarıda belirtildiği üzere başvurular, genel bir kural olarak işveren tarafından yapılmalıdır.

Yabancı istihdam edecek işverenlerin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından belirlenen bir dizi kıstası karşılamaları gerekmektedir. Buna göre:

(i) Çalışma izni talep edilen işyerinde en az 5 Türkiye vatandaşının istihdamı zorunludur.

(ii) İşyerinin ödenmiş sermayesinin ya da brüt satışlarının ya da son yıl ihracat tutarının belli bir eşiği aşması gerekmektedir.

(iii) İşveren tarafından ödenecek ücretin çalışma izni talep edilen işin vasfı ile bağdaşması zorunludur. Dolayısıyla ödeneceği beyan edilen ücretin farklı iş kolları için belirlenen katsayılarla çarpılacak asgari ücretten az olmaması zorunludur. Örneğin mimar ve mühendisler için ödenecek ücretin en az asgari ücretin 4 katı olması gerekmektedir.

Burada özet olarak yer verilen kıstaslarla ilgili ayrıntılı bilgi için www.calismaizni.gov.tr adresine bakılabilir.

Bu noktada önemli bir hatırlatma ise dernek ve vakıflarda çalışacak yabancılara ilişkin izin taleplerinde (ii).madde,yabancı devlet havayollarının Türkiye temsilciliklerinde,eğitim sektörü ve ev hizmetlerinde çalışacak yabancılardan çalışma izni başvurularının değerlendirilmesinde ise, (i) ve (ii) nci maddelerin uygulanmayacağıdır.

Çalışma izni başvurularında aşamalar e-posta üzerinden başvuruda bulunan işverene bildirilmektedir. Alternatif olarak, başvuruların durumu Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın internet sitesi üzerinden de kontrol edilebilmektedir.

Çalışma izinleri konusunda bilmem gereken başka bir husus var mı?

Çalışma izni aldığınız tarihten itibaren 30 gün içinde çalışmaya başlamanız gerekmektedir. İşvereniniz çalışmaya başladığınız tarihten itibaren 15 gün içinde bu durumu Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na bildirmelidir.

Almış olduğum çalışma izniyle başka işyerinde çalışabilir miyim?

Mevcut mevzuat uyarınca çalışma izni başvurusu işveren tarafından yapıldığından ve izin belli bir işyeri ya da konut için verildiğinden, çalışma iznini aldığınız işyerinden ayrılmanız halinde çalışma izniniz, süresi dolmamış olsa dahi, geçerliliğini yitirecektir. Benzer bir biçimde, tek bir çalışma izniyle birden fazla işyerinde çalışabilmeniz de mümkün değildir.

Dolayısıyla yeni işvereninizin sizin adınıza yeni bir çalışma izni başvurusunda bulunması gerekmektedir. Yeni işveren tarafından yapılacak başvuru sahip olduğunuz çalışma izninizin otomatik olarak iptal edilmesine neden olmaz. Ancak söz konusu yeni başvurunun olumlu değerlendirilmesi halinde önceki çalışma izniniz iptal edilir. İptal edilen eski çalışma izninizi, tarafınıza bildirim yapılmasını müteakiben bir hafta içinde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na iade etmeniz gerekmektedir.

Eğer işten çıkarılırsam çalışma iznimin geçerliliği devam eder mi?

Yukarıda da belirtildiği üzere Türkiye'deki düzenlemelere göre çalışma izni belli bir işyeri ya da konut için verilmektedir. Dolayısıyla çalışma izni almış olduğunuz işyeri ile hizmet akdiniz sona erdikten sonra yasal olarak başka bir işyerinde çalışmayı arzu ediyorsanız, yeni işvereninizin sizin adınıza başvuruda bulunması gerekmektedir.

Çalışma izniyle çalışıyorum. Bir çalışan olarak haklarım nelerdir?

Her şeyden önce tarafınıza hiçbir şekilde yasal olarak belirlenen asgari ücretin altında bir ödeme yapılamaz. Eğer işvereniniz Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmadığınızı ileri sürerek sizi asgari ücretin altında çalıştırabileceğini iddia ederse, lütfen bu iddianın asılsız olduğunu biliniz.

Sosyal güvenlik mevzuatına göre Türkiye'de sigortalı bir çalışan olmanız için Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmanız şart değildir. Dolayısıyla işvereninizin sigorta girişinizi yapması, yetkili makamlara bildirimde bulunması ve düzenli olarak primlerinizi yatırması gerekmektedir. İşvereninizin sizi sigortasız olarak çalıştırdığının tespit edilmesi halinde, işvereniniz hakkında idari para cezası uygulanacaktır. İşvereninizin sigorta girişinizi yapmadığını fark ettiğiniz takdirde, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bölge Müdürlüğü'ne başvurma hakkınız vardır. Yaptığınız başvuruda, ilgili işyerinde çalıştığınızı gösterir belgeler sunarak ya da tanık göstererek gerekli adımların atılmasını talep etmeniz mümkündür. Benzer bir biçimde Alo 170 hattından da sigortasız çalıştırıldığınıza ilişkin ihbarda bulunmanız mümkündür.

Eğer yasal olarak çalışma izniyle çalıştığım yerde iş kazası geçirirsem haklarım nelerdir?

İş kazası, çalıştığınız işyerinde meydana gelen kazaları içerdiği gibi, işverenin size farklı bir görev vermesi üzerine işyerinin dışında bir yerde görevinizi icra sırasında, işverence sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere gidiş geliş sırasında ve her halükarda işinizi icra ettiğiniz her anda geçirdiğiniz kazaları kapsamaktadır.

İş kazasından dolayı hemen veya sonradan ortaya çıkabilecek bedensel ve/veya ruhsal

zararlardan ötürü kanunlar uyarınca işvereninizin de belli hallerde sorumluluğu doğabilir.

Kural olarak, işvereninizin, iş kazasından itibaren 3 gün içerisinde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Bölge Müdürlüğü'ne bildirimde bulunması gerekmektedir. İşvereninizin bildirimde bulunmaması halinde bu bildirim bizzat yapabilmemiz mümkündür. İş kazasının gerçekleştiğini gösteren belgeleri başvurunuza eklemeniz de önemlidir.

Bu bildirim yapılmasının ardından iş kazasının gerçekleştiği yerdeki Sigorta Müdürlüğü'ne dilekçe ile başvurabilirsiniz. Başvurunuzun ardından yönlendirileceğiniz hastanede fiziksel zarara ve/veya maluliyet derecenize ilişkin bir rapor hazırlanacaktır. Raporda saptanan maluliyet düzeyine göre maluliyet aylığı veya sürekli iş göremezlik gelirinize başvurmanız da mümkün olabilir.

Çalışma iznim olmadan çalışırsam ne olur?

Çalışma izni olmaksızın çalışan geçici koruma sağlanan yabancılar ile işverenler hakkında 4817 sayılı Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanun uyarınca, hem çalışan hem de işverene belli miktarlarda idari para cezası verilecektir.

Mülteci Hakları Merkezi İletişim Bilgileri:

Türkiye'nin neresinde olursanız olun, Türkiye'deki hak ve yükümlülükleriniz konusunda her türlü sorularınız ve Türkiye'deki sığınma prosedüründe karşılaştığınız sorunlarla ilgili olarak ücretsiz hukuki danışma ve destek hizmetlerimizden faydalanmak için hafta içi her gün 10.00-17.00 saatleri ofisimize gelebilir, ya da aşağıdaki iletişim bilgilerini kullanarak bize ulaşabilirsiniz.

 Dr. Refik Saydam Cad. Dilber Apt. No: 39 Daire: 11 Kat: 4

Şişhane, Beyoğlu - İstanbul

 +90 212 292 48 30

 +90 212 292 48 33

 info@mhd.org.tr

Mülteci Hakları Merkezi

Refugee Rights Turkey

📍 Dr. Refik Saydam Cad. Dilber Apt. No: 39 Daire: 11 Kat: 4

Şişhane, Beyoğlu - İstanbul

☎ +90 212 292 48 30

📄 +90 212 292 48 33

✉ info@mhd.org.tr

www.mhd.org.tr

Bu kaynak, **Mülteci Hakları Merkezi**'nin Amerikalı sivil toplum örgütü **Refugee Solidarity Network** ve **Hollanda Mülteci Konseyi** işbirliğiyle ve **ABD Dışişleri Bakanlığı Nüfus, Mülteciler ve Göç Bürosu**'nun desteğiyle yürüttüğü bir proje kapsamında hazırlanmıştır.

Mülteci Hakları Merkezi

Refugee Solidarity Network

ABD Dışişleri Bakanlığı
Nüfus, Mülteciler ve Göç
Bürosu